

ŽIVOT VE SNU

mf PLUS č. 2/2005, autor: Radka Chromovská

Oba domy jsou téměř ukryté zrakům lidí. Oba mají jiný standard, než na který jsme běžně zvyklí. Jeden z nich má osm kamer, uvítá vás horkou vanou a po ránu uvaří kávu. Druhý měří dvanáct metrů čtverečních a lednička je venku, protože dovnitř se už nevejde. Absolutní extrém.

„Prásk!“ Ta hrozná rána mě probudila ze spánku. „Sakra, něco se děje!“ Zmateně se rozhlížím ve tmě a srdce mi rychle buší. Těch pár vteřin, než mi dojde, že mám noční šichtu, se zdá být jako věčnost. „Ničeho se neboj, je tu všude technika,“ říkali mi, když mě odpoledne prováděli tímhle domem. Reportáž z domu budoucnosti jsme domluvili pár dní předem a já si teď v paměti matně vybavuji všechna ponaučení. „Je tu asi osm kamer, celý dům je hlídáný, kdykoli se můžeš podívat na obrazovku a hned uvidíš, co se venku děje.“ Aha, světlo, potřebuji světlo! Jak se tu proboha dělá světlo? Tablet, je vedle postele! Tam to všechno bude! Dotknu se malé ploché tabulky na nočním stolku a místnost je rázem plná světla. Tahle ikona na obrazovce jsou prý kamery - venku, u vchodu domu, dole v zahradě a v domě v místnostech, můžu si prohlédnout celý dům a nikam prý nemusím chodit. Takže jak to bylo? Aha, tohle je venku, nikde nikdo, jen světlo ozařuje vchod. Projdu všechny kamery a ruce se mi už tak neklepou. Všude je klid. Přemýšlím, kdo ví, kde jsem. V rámci utajení exkluzivní reportáže a bezpečnosti domu to neví téměř nikdo. Jakákoli legrace stran přátel je tedy vyloučena, to mě ovšem neuklidní. „Mohla to být třeba větev, je tu všude kolem spoustu stromů,“ racionalizuji si situaci a zní to jako logické vysvětlení. Zhasnu světlo a snažím se znovu usnout.

Život v nouzi

V neznámém prostředí přichází spánek pomalu a myšlenky mi divoce poletují hlavou.

Znovu myslím na Johanu a její miniaturní domeček ve zvláštní kolonii na odlehlém místě v Praze tenhle den už nejmíň počtvrté. „Šla jsem na něj s lopatou na uhlí,“ popisovala mi neohroženou obranu domečku před domnělým zloduchem. „Byl to tenkrát jenom ježek, ale bejt to chlap, tak ho tou lopatou normálně švihnu. Mně tu nikdo lízt nebude, jen ať si to zkusí. A vůbec, Hektor by ho stejně dřív sežral.“ Vlčáka má v bizarní kolonii domečků snad každý, bez psa by to asi nešlo. Praha sice není Bronx, ale tahle část je svérázná. Miniaturní domečky mají na cedulkách s číslem popisným napsáno „Nouzová stavba“. Nouze je tu vážně dlouhá lidé tu bydlí už pěknou řádku let. A doufají, že bydlet budou, kam by jinak šli? Johana má malého syna, muž pracuje daleko a „domů“ jezdí občas. Vydělává na bydlení, ale zatím je Johana vděčná za domek s malými kamínky, kam nahází dřevo, když je venku pod nulou. Stejně je voda v lavoru ráno často skoro zmrzlá. „Voda... bazén... hmmm.“ Představa vody mi asociuje bazén v dolní části domu. Ranního plavání v bazénu si prý skvěle užiju. Snad nebude studený. Systém je nastavený na to, aby se v sedm ohřál na pětadvacet stupňů. Kdybych ale chtěla míň, můžu si to prý změnit. A taky třeba dřív, klidně v šest. Nechci ani jedno časné vstávání a studená voda mi nedělají dobře. Snad bude ráno teplo v celém domě, teď je chlazen, aby se v noci dobře spalo. Má to něco do sebe - za pár minut usínám a sen mě vede mezi uličky malých domečků a všechny jsou vybaveny kamerami většími než ty domečky...

Ten dům vaří i kafe

Ranní šipka do bazénu mě zbavila posledních zbytků snů a voda se slibovanou teplotou odplavila některé pochybnosti o funkčnosti systému v „domě budoucnosti“.

Možná právě teď plave i majitel domu. Ten je sice v Karibiku a já jenom v jeho bazénu, ale i tak je to fajn. Kdyby neodjel, nemohla bych tuhle reportáž napsat. Takhle je dům chvíli „můj“ a já si to tu mohu užít. Ale ještě uvidíme. Měli pravdu, podlahové topení se po ránu samo nastaví na příjemnou teplotu a v celém domě může člověk krásně chodit bos, což musím po ranní koupeli a rychlé sprše jen ocenit. „Bože, někdo tu je!“ napadá mě, když se blížím ke kuchyni. Vůně čerstvé kávy se báječně line prostorem. „Ráno se zapíná technika v kuchyni, večer stačí nasypat kafe a ráno je všechno hotovo,“ bleskne mi hlavou uklidňující vzpomínka na popis techniky. Marmeládu kávovar sice vyndat neumí a krajíčky francouzského chleba do toasteru taky samy neskočí, ale tohle ráda zvládnou. Snídám obklopena přírodou, která je za velkými okny domu všudypřítomná. Systém domu obstaral všechno sám - nejen teplotu, i výhled. Přes noc byly žaluzie zatažené, ráno je automaticky roztáhl, kdyby začalo pršet nebo foukat, sám je přivře. Tenhle dům umí prostě všechno, takže můžu klidně jít. U dveří nastavuji na obrazovce ve zdi zabezpečení - volím čas, kdy se nejspíš vrátím, a funkce, které požaduju. Systém automaticky zapíná ochranu celého domu, zatahuje ochranné žaluzie, nastavuje úspornou teplotu, kontroluje domácí elektrospotřebiče a ty, které nemají být zapnuté, vypíná. Kontroluje zavřená okna, a protože zůstaly pootevřené dveře na terasu - po snídani jsem se prostě musela podívat dolů do zalesněného údolí - bliká na obrazovce ikona s vykřičníkem. Vracím se a zavírám je, zkrátka to tu ještě neznám. Snad to bude večer lepší. Auto je z garáže příjemně vyhřáté - Johana teď asi prošlapala cestu sněhem, pobíhá kolem svého staříčkého fiátka a snaží se dostat led z okýnek a složitě startovat, veze dnes syna na kontrolu k doktorovi. Možná kvůli sněhu ani nevyjede, v té zapadlé části Prahy nejezdí snad ani pošta, natož posypová auta. A mně se dálkovým ovládním samy ladně otevřou dveře garáže. Vítej, světe!

Tohle není tvoje oko

Cestou do redakce myslím na komplikace „domu budoucnosti“. Prý téměř žádné nejsou. Systém funguje pomocí mikrovlnné sítě a dům má záložní zdroj elektřiny - vlastní dieselový agregát. Kdyby vypadl proud, může fungovat sám o sobě. Jen vše umět ovládat. Architekt domu Luděk Rýzner z OK PLANU mi vyprávěl historku, jak si automobilový fanda koupil nový model auta s elektronicky ovládanými sedačkami, a protože s tím neuměl zacházet a v servisu na Moravě nevěděli, musel cestu za volantem do Prahy absolvovat s koleny u brady a v hlubokém předklonu. Asi se pak v servisu hodně smáli, napadá mě. Snad podobně nedopadnu v tomhle domě. V redakci prohlížím informace společností, které se technologií v „domech budoucnosti“ zabývají. Podle dostupných zdrojů umí už tyhle domy téměř všechno - systém reaguje na hlas a rozezná členy domácnosti podle oční duhovky. Jako v pohádce o kůzlátkách - „Ty nejsi naše maminka!“.

Tenhle dům má pro změnu dálkové ovládní. Dobrá věc, musím to vyzkoušet, třeba nechat si napustit vanu plnou horké vody, která mě bude čekat po návratu domů... Můžu se tam teď i podívat, díky kamerám se stačí připojit na internet a vidím, co se právě v domě děje. Vzhledem k tomu, že jsem v současné chvíli jediný jeho obyvatel, je všude klid. Pes tu není, exotické ryby z akvária nevyplavou a teplotu a chemické složení jejich vody hlídá systém.

Kdyby něco, dal by vědět specializované firmě, která má nad akváriem dohled.

O tomhle bydlení nepište

Jedu ještě za Johanou, chci s ní strávit chvíli. Cesty už jsou projeté, takže se sem dá dostat. Odlehlá část Prahy, o které snad nikdo neví. Je to možná i dobře. Ti lidé tu mají svůj zapadlý azyl, o který se strachují. Developerské firmy zajímá každý kout, kde je možné vystavět monstrózní nákupní centra nebo luxusní komerční sídla, a je lepší nebyt veřejnosti na očích. Johana nemá zvonek, ale slyší zuřivě štěkat Hektora pobíhajícího kolem plotu. „Hektore, počkej, uхни, nepleť se tady,“ odstrkává ho stranou a vede mě do domečku. V kamnech praská dřevo a Johana nabírá do konvice vodu na čaj, úplně ledovou ze studny. Kubík sedí na gaučičku a dívá se na pohádku - elektřina je tu i přes statut nouzové stavby našťěstí připojená. Domeček se dvěma malými okny má jen pár metrů, zhruba čtyři na tři, a malinkaté podkroví nad dřevěnými schůdky, kde se dobře spí.

„Vlastně se tu bydlí dobře, špatné je to jenom v zimě. I tak to ale jde. Vodu mám ze studny, opláchnu se v lavoru a přeperu i prádlo. Když potřebuju sprchu, umyju se u kamarádů. Takhle bydlí hodně lidí, mnozí ještě hůř. Když není kam jít... V létě je tu fajn, máme velkou zahrádku, Kubík jezdí na kole, večer sedíme u ohně,“ líčí život Johana. Jako v „domě budoucnosti“, napadá mě. Velká zahrada, večer u ohně - „můj dům“ má i krásný krb. Dokonce i saunu, kterou si právě v autě nastavuji na příjemnou teplotu, a napadá mě, že je ta sauna velká asi tak jako Johanin domek. Škoda že Johana nechce dělat fotky. O popularitu tedy rozhodně nestojí. To ostatně v tomhle koutě na konci světa nikdo. „Co tu chcete?!“ křičí na mě pán, když tu trochu bloudím a ptám se ho na cestu. „Píšu článek o tom, jak se tady bydlí...“ „O tom vůbec nepište, pište radši o Klausovi!

Nebo o Havlovi! A vůbec - jedte radši domů!“ Jedu. Sice ne k sobě, ale do útulného komfortu.

Objednala jste si horkou lázeň?

Před odjezdem „domů“ jsem si ještě stihla nastavit vytouženou vanu plnou teplé vody a zvýšila teplotu v domě z dvaadvaceti stupňů na čtyřicet - venku je dneska pěkná zima a po půldni prochozeném venku mezi malými domečky teplo ocením. Cestou koupím něco k jídlu, lednička je sice plná, ale já mám teď chuť na rybu a tam právě žádná není. U domu už to umím - dálkovým ovládním otevírám vrata garáže a schránka signalizuje poštu. Otevřu dům a natukám na displeji ve zdi vstupní kód. Dům se celý rozzáří, světlo svítí asi všude a současně se rozezní hudba. Ta může být všude jiná - šatny, kuchyně, koupelny, ložnice, obývací prostor i bazén - snad na každém místě jsou zabudované reproduktory. Technika mě obklopuje. Zajímá mě vana: Hurá, je plná! Paráda! Jsem tu taky skoro přesně, čas byl nastavený na osmnáct třicet, máme asi tři čtvrtě, tak snad ještě nevychladla... Je báječně teplá! Lepší to být nemůže! Vlastně může! Sauna! No bezva, bude po večerí! Nastavím si teplotu, třeba na devátou, to by bylo akorát...

Koukej zalít kytky!

Kontroluji akvárium, ryby plavou v klidu a zdá se, že jim snad nic nechybí. Systém na mě ale bliká - tabulka na zdi něco vyžaduje. „Co proboha chce? Aha, kytky, nejsou zalité kytky,“ konečně chápu. „Ten dům snad umí všechno, proboha, co všechno na mě ještě ví? Že mám chuť na rajče? A na toho pstruha, co jsem dala do ledničky? A jaký bych chtěla vidět film?“ Á film, ten si tedy pustím a nebudu troškař na plátně v ložnici. Ale až po večerí. A po sauně. A na vaření si nastavím světlo, v kuchyni je sice bílé, aby bylo dobře vidět, ale v obývacím prostoru můžu nastavit barevnou náladu, jakou právě chci: žlutou, zelenou, červenou, modrou, podle chuti. Já mám právě oranžovou. Hudbu? Vybírám si Faithles a pouštím se do vaření. Ještě že to systém neumí, musela bych ho nechat i vařit a ani bych si to nemohla v tomhle zvláštním domě vychutnat. Někdy vařím ráda. Tak večerě vyšla, nádobí je v myčce, kávička skvělá, a protože je osm hodin, pouštím si ze záznamu zprávy, které systém pravidelně nahrává. Vydržím jen začátek, nic zvláštního se nestalo. Vyřídím pár mailů, dám si vinný střik, přehrávač pustil další cédéčko a já si užívám večer. Jsem tu sice sama, ale to mě netrápí. Technika obstará i vzdálenou společnost, telefon řeší alespoň důvěrnost hlasu přátel. A vlastně zavolám ještě Johaně a řeknu jí, že jsem kromě jejího domečku vyfotila i pár jiných. Sedím v pohodlné sedačce, čekám, až se ohřeje sauna, před sebou mám notebook se stránkou americké CNN a elektronický systém domu teď mírně přivřel žaluzie, protože právě začal foukat silný vítr. Asi bude sněžit. Johana právě na kamnech ohřála vodu na nádobí a jde ještě štípat dřevo. Kubík už spí pod stříškou a Hektor je v boudě. „Vyfotit zvenku můžeš, co chceš, to ti nikdo nezakáže. Hlavně aby nám to tady nezbourali a aby nám sem nelezli cizí lidé. Jsme rádi, že jsme tady v klidu. Užij si tu saunu nebud' tam dlouho, ať se ti netočí hlava!“ stará se Johana. „Jdu mejt nádobí, tak se zatím měj!“

Stejně vyhrál Forrest Gump!

Tak se zatím mám. Elektronika domu nastavila saunu na dokonalou teplotu a já si ji konečně užiju sama pro sebe. Kapičky potu mám po celém těle a prvních pár minut je dokonalých. Netrvá to ale dlouho, za chvíli už myslím na Finy a jejich posaunové koupání ve vysekaných ledových dírách. Tady je jen ledová sprcha, ale docela mi stačí. Odpočívám na lehátku a myslím na svůj žižkovský byt. Sauna se tam asi nevejde, příště musím do veřejné, ach jo. Začínám být unavená a těším se do postele. Ještě film. Už z postele se dotknu ikony na přenosné dotykové tabulce a nestačím se divit. Systém kompletně zatáhl žaluzie, ztlumil světlo a ze stropu vyjelo promítací plátno. To je tedy servis! Večer výrazně pokročil, Forrest Gump si nakoupil akcie úspěšné ovocnářské společnosti Apple, majitel tohoto elektronického domu budoucnosti teď popíjí drink někde na terase hotelu kdesi v Karibiku, Johana sní v domečku vyhřátém teplem starých kamínek o novém domově a mě hlídá zabezpečovací systém několika kamer a dům si jako živoucí bytost sám nastavuje teploty v místnostech tak, jak se mu „hodí“, kontroluje teplotu vody v akváriu exotických ryb, přivírá a rozevívá ochranné žaluzie a nad ránem zapne kávovar, abych měla čerstvou kávu.

Co umí domy budoucnosti

Typem současného domu budoucnosti je dům navržený počítačovou firmou Microsoft. Je umístěn v americkém Seattlu a dalo by se říci, že obsahuje veškeré nejnovější přístroje a technologie, na které lze pomyslet. Už vstup je netradiční. Dveře pokrývá velký LCD panel, na němž se mohou objevit vřelá slova vítající návštěvníky nebo oznámení, že majitelé bohužel nejsou právě doma. Při návratu členů rodiny kamera bezpečnostního systému prověří duhovku příchozího a dům se pak otevírá automaticky. A protože kamera zároveň zjistí, kdo přišel, řídicí centrum nastaví teplotu a vlhkost vzduchu tak, jak to má tento člen domácnosti rád, rozsvítí světla naplno nebo tlumeně a případně pustí náladovou hudbu, zapojí televizi s programem, kterému právě tato osoba dává přednost, a podobně.

Celý dům je samozřejmě propojen počítačovou sítí a odevšad je přístup na internet. V každé místnosti jsou obrazovky, na nichž si můžete zkontrolovat e-maily, brouzdat se po internetu, z každé místnosti můžete ovládat osvětlení, zvukovou techniku a přístroje v celém domě. Lednička se nikdy nevyprázdňuje. Automaticky zaznamenává, co se do ní dává, jaká jsou data použitelnosti, co se spotřebuje a co se musí dokoupit. Počítač potřebné zboží objednává přes internet. Mikrovlnná trouba si sama volí režim podle údajů na potravinách, a když je pokrm hotov, objeví se upozornění s pozváním k jídlu na obrazovkách ve všech místnostech. Podobně funguje a dokonce slovně komunikuje ‚chytrá pračka‘.